

MINISTERSTVO
KULTURY

Fotovoltaika a památková péče

Proč toto téma řešíme a proč právě nyní?

„Jestliže zde máme skleníkový efekt, zdražování energií a návrat k uhlí, tak by na to památková péče reagovat měla.“

„Památkáři zamítají kolektory často bez jakéhokoliv odůvodnění.“

„Solárka jsou běžné vybavení budov stejně jako garáž, koupelna či anténa, kde se kompromisu dosáhnout dá.“

„Zdeněk Wirth, který založil památkovou péči za první republiky a je autorem prvního památkového zákona, říkal: jakýkoliv doplněk porušené památky má být viditelně oddělen od zbytku památky. Dáme-li na střechu viditelně odlišný solární panel, pak se ve smyslu Wirthově nedopouštíme prohřešku proti základním axiomům památkové péče.“

„Jestliže si zvykneme na to, že na střechách je fotovoltaika, tak už nebudeme vědět jak vypadaly původně.“

„Nejde o to, že bych topení nezaplátil. Je to věc stylu. Nechci přispívat ke skleníkovému efektu. Památka pamatuje stovky let dozadu, ale já chci uvažovat 50 let dopředu.“

„Majitelé budou platit obrovské částky za vytápění, ale přitom by mohli platit málo a zbytek dát na údržbu památky.“

Proč toto téma řešíme a proč právě nyní?

Umístění fotovoltaických a solárních panelů jako standardní výrazový prvek kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón je z hlediska památkové péče **nepřijatelné**.

Česká komora architektů, [Národní památkový ústav](#) a Státní fond životního prostředí se dne 18. května 2009 dohodly na tomto společném prohlášení k problematice podpory opatření směřujících k energetickým úsporám historických staveb: [Prohlášení k problematice podpory opatření směřujících k energetickým úsporám historických staveb](#), podle nějž je umístování solárních kolektorů, fotovoltaických panelů a jiných srovnatelných technických zařízení **nepřijatelné**.

Památková inspekce řešila téma fotovoltaiky v roce 2018 – metodický materiál je zveřejněn na webu Ministerstva kultury: <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>, [10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče z roku 2018](#), bod 6.

[Metodický návod MŽP](#) k preventivnímu hodnocení území kraje nebo obcí ze dne 30. 9. 2018 k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny

Legislativní aspekty

V současné době se v Bruselu dále finalizuje podoba tzv. **Zimního energetického balíčku** (ZEB) na základě harmonogramu Evropské komise. V rámci jeho přijetí se má v EU dosáhnout **27–35% podílu obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě energie**.

Nedílnou součástí nového energetického balíku je klíčová oblast obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti a akumulace, kdy oproti stavu 20 % do roku 2020 je stanoven nový cílový stav. Evropský parlament spolu s Evropskou komisí prosazuje ambiciózní 35% cíl, některé členské země včetně České republiky ale navrhuji zvýšení podílu o 27 % do roku 2030.

Nově dochází k úpravě stávající Směrnice o energetické účinnosti z roku 2012. Hlavní změnou je závazné zvýšení energetické účinnosti na úrovni celé EU až o 30 % do roku 2030.

Legislativní aspekty

Všechny tyto navrhované změny sebou nutně přinesou další **tlak na implementaci** obnovitelných zdrojů energie do energetického mixu jednotlivých měst a městských částí.

Spolu s těmito změnami je také možné sledovat narůstající trend, kdy se města a obce v EU a také v ČR chtějí stát tzv. chytrými městy, kdy je kladen velký důraz na snížení svojí energetické náročnosti, zvýšení energetické účinnosti spolu s větším podílem využití OZE a akumulace energie. Tzv. chytrá energetika je jedna z klíčových strategií vlády ČR pro dosažení těchto cílů. [9].

<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>

<http://fsr.eui.eu/wp-content/uploads/The-EU-Winter-Package.pdf>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52014DC0015>, Dokument 52014DC0015, COM/2014/015 final

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0112>, Dokument 52011DC0112, COM/2011/0112 final

https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_en

http://report.ipcc.ch/sr15/pdf/sr15_spm_final.pdf

<https://energetika.tzb-info.cz/energeticka-politika/15940-byt-ci-nebyt-iniciativni-jak-se-postavit-k-zimnimu-energetickemu-balicku>

<https://euractiv.cz/section/energetika/news/cesko-bude-mit-zcela-novy-energeticky-zakon-vzniknout-by-mohl-do-tri-let/>

<https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>

Podmínky dotace Nová zelená úsporám v roce 2022

Nové znění programu Nová zelená úsporám je platné od 1. října 2021 a mělo by v této podobě zůstat až do roku 2035. Dotace se vztahuje na **všechny fotovoltaické systémy do velikosti 10 kWp** a maximální výše podpory se navyšuje na **200 000 korun (s maximálním pokrytím 50 % celkových výdajů)**. V případě, že žijete v Moravskoslezském, Ústeckém nebo Karlovarském kraji je dotace navýšena o 10 % – maximální výše podpory na jeden rodinný dům je tedy 220 000 Kč. Nově je možné žádat o dotaci **také na trvale obývané rekreační objekty**.

Solárním technologiím a tepelným čerpadlům pro rodinné domy se věnuje podoblast s označením C.3. Nově si můžete na střechu umístit **tolik panelů, kolik se jich vám tam vejde**, jelikož velikost střešní fotovoltaiky už nemá horní limit dán spotřebou. Limitovaná je pouze finanční podpora, která končí na instalovaném výkonu 10 kWp. Za další kWp nad tento limit podporu nedostanete, ale neznamená to, že by větší instalace nebyla dovolena. Pojí se s tím však složitější administrativa. Stejně jako u dosavadního znění NZÚ, i v nových podmínkách zůstává **nárok na jednorázový příspěvek 5 000 Kč na vypracování projektové dokumentace**. Každou žádost je možné uplatnit pouze na jeden rodinný dům, který ale může obsahovat kombinaci opatření z více podoblastí podpory a tím podporu ještě navýšit.

Nález Ústavního soudu - rok 2020

V nálezu [sp. zn. III. ÚS 709/19 ze dne 12. 05. 2020](#) Ústavní soud konstatoval, že ***plošný zákaz umístování solárních panelů na střechy budov za účelem ochrany památkové zóny nemůže být dle názoru Ústavního soudu zdůvodnitelný ani prostým odkazem na zásadu předběžné opatrnosti, která je známa z práva životního prostředí.***

Ústavní soud má za to, že se soudy náležitě nevypořádaly ***s tvrzenou nepřiměřeností plošného zákazu solárních panelů na střechách staveb,*** který v konečném důsledku vyplývá z dohody mezi MMR a MK. *Je totiž patrné, že plošný zákaz umístování solárních panelů, a to i těch umístěných na vnitřních (tj. z vnějšku nikoli pohledových) stranách střech pod takovým úhlem, že s výjimkou leteckého pohledu nejsou běžně vidět, je velmi silným zásahem do práva na rozvoj obce a následně i do práv vlastníků nemovitostí umístěných na tomto území.*

Rozsudek NSS - rok 2021

Pokud jde o plošný zákaz umístování solárních panelů na budovách, Nejvyšší správní soud připustil, že takový plošný zákaz je ústavně problematický a že jeho opodstatněnost v konkrétních sporech a situacích nemusí obstát. Na úrovni obecného přezkumu však shledal dostatečné důvody pro jeho zachování, zejména z důvodu předběžné opatrnosti, neboť sleduje legitimní cíl zachování hodnoty památkové zóny – rozsáhlého komponovaného území Lednicko-valtického areálu.

[Rozsudek NSS 6 As 80/2021 – 35 ze dne 10.06.2021](#)

Rozsudky ve věci protiprávního osazení FTV panelů

(„černá stavba“, dodatečné povolení).

Ve prospěch nesouhlasícího správního orgánu PP

- [OP NKP Kunětická Hora - 52 A 28/2012 – 50 \(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 5. 12. 2012\)](#)
- [VPR Dobrá - 50 A 2/2016 – 38 \(Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 10. 2016\)](#)
- [MPZ Dobřany - 8 As 12/2010 – 113 \(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2012\)](#)
- [MPZ Lanškroun, přestupek – 52 A 35/2014-67 \(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 4. 2. 2015\)](#)
- [MPZ Poděbrady – 5 A 71/2011 – 70 \(Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2016\)](#)

Rozsudky soudů ve věci záměru osazení FTV v PZ

V neprospěch nesouhlasícího správního orgánu PP

- MPZ Plzeň-Lobzy - 57 A 7/2022 - 30 ([Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 11. 2022](#))

Ve prospěch nesouhlasícího správního orgánu PP

- MPZ Chotěboř - 30 A 60/2022 - 27 ([Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 1. 2023](#))

Žádost o vydání závazného stanoviska

Kulturní památky dle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči

Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí (dále jen "obnova"), je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, závazné stanovisko krajského úřadu.

Nemovitosti v chráněném území či ochranném pásmu § 14 odst. 2

Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny (§ 17), je povinen k zamýšlené stavbě, ... umístění nebo odstranění zařízení... na této nemovitosti si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, není-li tato jeho povinnost podle tohoto zákona nebo na základě tohoto zákona vyloučena (§ 6a, 17).

§ 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči

Správní úřady a orgány krajů a obcí vydávají svá rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů, jimiž mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče na ochraně nebo zachování kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón a na jejich vhodném využití, jen na základě závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památky, jen na základě závazného stanoviska krajského úřadu.

Užití § 11 odst. 3:

- a) Postupy stavebního zákona při posouzení zamýšlených stavebních zásahů, kdy stavebník nesplňuje požadavky na žadatele podle § 14 odst. 1 a 2 zákona o státní památkové péči
- b) Kolaudace
- c) Postupy ve vazbě na realizaci stavebních úprav a staveb prováděných nebo provedených bez rozhodnutí nebo opatření vyžadovaného stavebním zákonem nebo bez opatření nebo jiného úkonu toto rozhodnutí nahrazující nebo v rozporu s ním.

Opatření k nápravě

Kulturní památky - § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči

Neplní-li vlastník kulturní památky povinnosti uvedené v § 9, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností po vyjádření odborné organizace státní památkové péče rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, a zároveň určí lhůtu, v níž je vlastník kulturní památky povinen tato opatření vykonat. Jde-li o národní kulturní památku, vydá toto rozhodnutí po vyjádření odborné organizace státní památkové péče krajský úřad v souladu s podmínkami, které pro zabezpečení ochrany národní kulturní památky stanovila vláda České republiky.

KP, NKP, PR, PZ - práce v rozporu se zájmy památkové péče

§ 129 odst. 1 písm. d) stavebního zákona

Stavební úřad nařídí odstranění stavby vlastníku stavby, která nevyžaduje územní rozhodnutí, stavební povolení ani ohlášení stavby, ale je prováděna nebo byla provedena v rozporu s právními předpisy, nebo vlastníkovi pozemku, na kterém byla provedena, není-li vlastník stavby znám.

Metodiky památkové péče k fotovoltaice ČR

Metodické vyjádření k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a jiných solárních zařízení na kulturních památkách a v památkově chráněných územích Národního památkového ústavu

<https://npu.cz/cs/pamatkova-pece/o-pamatkove-peci/odborne-pusobeni/metodiky/fotovoltaika>

Příručka **Fotovoltaické systémy v památkově chráněných územích hlavního města Prahy** odboru památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy

https://pamatky.praha.eu/file/3529129/MHMP_brozura_fotovoltaika_www.pdf

Metodický pokyn k posuzování umístování fotovoltaických systémů na kulturních památkách a v památkově chráněných územích a ochranných pásmech v jihočeském kraji odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Jihočeského kraje

<https://www.kraj-jihocesky.cz/sites/default/files/inline-files/2020/UmistovaniFVSvpamatkovechranychuzemichfinal.pdf>

Metodiky památkové péče k fotovoltaice ČR

- **nejsou právně závazné.** Nesouhlas se záměrem instalace FVZ proto nelze zdůvodňovat pouze rozporem s metodickým vyjádřením.
- **představují hlediska, která by** jak orgány státní památkové péče tak Národní památkový ústav **měly brát v potaz při posuzování konkrétního záměru**
- popisují **odstupňování pohledů na danou problematiku od kulturních památek**, přes nemovitosti v **památkových rezervacích** nebo **památkových zónách** až po ty v **ochranných pásmech** vymezených pro ochranu nemovitých kulturních památek, nemovitých národních kulturních památek, památkových rezervací nebo památkových zón.

Věcným **zdůvodněním nesouhlasu jsou chráněné památkové hodnoty**, které by byly umístěním navrhovaného zařízení **negativně dotčeny**.

V případě chráněných území a ochranných pásem by zdůvodnění mělo být **v souladu se zněním právních aktů**, kterými byla prohlášena. V případě, že tato prohlášení neobsahují podmínky, které lze na FVZ vztáhnout, je třeba *argumentovat obecným ustanovením § 14, odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči*, konkrétně požadavkem, aby základní podmínky vycházely ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot.

Dokladem současného stavu kulturně historických hodnot ze zákona je písemné **vyjádření odborné organizace památkové péče**. Dokladem současného stavu poznání jsou i **mezinárodní charty**, jmenovitě Washingtonská charta (Mezinárodní charta pro záchranu historických sídel, ICOMOS, WASHINGTON 1987), metodiky Národního památkového ústavu zabývající se historickými sídly a jejich prostředím a všechny další dokumenty či fakta, která se zabývají kulturně historickými hodnotami místa a jejich poznáním.

Omezení možnosti instalace fotovoltaických a solárních panelů na kulturních památkách a v prostředí památkových rezervací a zón **je nezbytné pro naplnění účelu zákona** o státní památkové péči a splnění závazku České republiky plynoucího z přistoupení k Úmluvě o ochraně architektonického dědictví Evropy a **zachování kulturních hodnot architektonického dědictví**. Musíme však být schopni argumentovat konkrétními okolnostmi a situací.

Kulturní hodnoty památek a památkově hodnotných území (důvod právní ochrany) **nejsou totožné**. Na památkových hodnotách území se podílejí nejen kulturní památky, ale i objekty, které jimi nejsou. Ze skutečnosti, že do zákona je zavedena ochrana území, vyplývá, že **chráněny jsou specifické hodnoty území, nejen vybrané objekty**. Zároveň platí, že **objekty v památkově chráněném území se podílejí na jeho hodnotách**. V případě posuzování záměrů v památkově chráněných územích je nezbytné primárně vycházet z kulturně-historických hodnot chráněného území. Posouzení pouze dotčeného objektu není postačující.

Agrofotovoltaika - AgriPV

AgriPV nebo-li česky „agrofotovoltaika“ představuje novou příležitost pro zemědělce, kteří ze svých pozemků mohou kromě úrody či chovu dobytka vyrábět také ekologickou elektřinu ze Slunce. Díky použití speciální konstrukce a tzv. bifaciálních panelů orientovaných ve směru východ-západ lze vyrábět více solární elektřiny v časech, kdy je po ní poptávka, a je ji tedy možné prodat draž. Zemědělci však uvítají skutečnost, že díky konceptu AgriPV mohou na ploše solární elektrárny dál pást krávy, nebo na ní pěstovat pšenici či zeleninu.

V rámci elektrárny typu AgriPV jsou fotovoltaické panely instalovány svisle v dlouhých řadách od severu k jihu. Díky bifaciálním panelům se tak elektřiny vyrábí z obou stran. Ráno na ně svítí slunce z jedné strany, v poledne je přesně nad nimi a odpoledne svítí z druhé strany.

Pilotní agrifotovoltaika u nás nad obilím.

Parkoviště zastřešená fotovoltaickým systémem - CARPORT

Solární parkoviště neboli carport je ideální řešení. Solární střecha chrání auta před sluncem i deštěm, vyrábí čistou elektřinu a pro instalaci velké fotovoltaiky nebylo potřeba zabírat žádnou půdu.

Francouzský Senát schválil novou povinnost pro všechna současná i nová parkoviště s více než 80 místy. Majitelé budou muset alespoň polovinu parkovací plochy zakrýt fotovoltaickými panely.

- 80 až 400 míst splnění povinnosti do 5 let
- více než 400 míst pak musí solární panely nainstalovat do 3 let

Bádensko-Württembersko

- nová parkoviště s alespoň 35 místy ke stání, která tak budou muset být zastřešena fotovoltaickými panely.

ČR není povinné

pilotní projekt - Ve vnějším areálu jaderné elektrárny Dukovany vzniklo 322 nových parkovacích stání, které zakrývá 2 600 fotovoltaických panelů, každý o výkonu 320 Wp.

<https://oenergetice.cz/obnovitelne-zdroje/velka-francouzka-parkoviste-budou-muset-nainstalovat-fotovoltaicke-panely>

<https://knovhov.com/covering-parking-lots-with-solar-panels/>

Děkujeme za pozornost

Ing. arch. Adéla Jelínková

+420 257 085 459, adela.jelinkova@mkcr.cz

JUDr. Martin Zídek

+420 257 085 442, martin.zidek@mkcr.cz